

# مذکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه ۱۴ تیر ماه ۱۳۲۱

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - بقیه شور اول لایحه نظام وظیفه

- ۳ - تقدیم یاد فخره لایحه از طرف آقای وزیر دارایی
- ۴ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

( مجلس دو ساعت و نیم پیش از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید )

صورت مجلس روز اهدم تیر ماه را آقای ( طوسی ) منشی خواندند

**طوسی** - عرض میکنم آقا توجه بفرمایند البته اجازه مجلس سکوت مجلس بود و بااطلاع مجلس رسید که آقای وزیر کشاورزی اینطور تقاضا دارند بملاوه آقای وزیر جنگ هم که تشریف بیاورده اند ( بعضی از نمایندگان تشریف آوردند ) خوب اگر تشریف آورده اند که عرضی ندارم **بعضی از نمایندگان** - قانون نظام وظیفه **رئیس** - عرض میکنم در دستور همه این مسائل هست هم مسئله نظام و هم جنگل ها و چیزی خارج از دستور گفته

۲ - تصویب صورت مجلس | رئیس - در صورت مجلس نظری نیست ( اظهاری اش ) صورت مجلس تصویب شد . | ۲ - بقیه شور اول لایحه نظام وظیفه | **بعضی از نمایندگان** دستور - رئیس - آقای وزیر کشاورزی تقاضا میکند لایحه جنگل ها مطرح شود . الوار - لایحه اصلاح نظام وظیفه مقدم است . رأی بگیری د از مجلس این چه وضعی است

این مذاکرات مشروح شصت و هشتمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری ( مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵ )

اداره تند اویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غالبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است :

- غائبین با اجازه - آقایان - دکتر ضیاء - فاطمی - لاریجانی .
- غائبین بی اجازه - آقایان - مجدذیائی - چاپلی - ناصری - اکبر - حمزه تاش - دکتر سنک - مهلب - آصف - خسرو شاهی - صادق وزیري - مستشار - امامی - هراز .
- دیر آمدگان بی اجازه - آقایان - توایب - سزاوار - یهین اسفندیاری - نیکپور .

اشده و وقتی هم که گفته شد آقایان مخالفت نکردند . آقای هاشمی .

**هاشمی** - چون شروع در کتابت قانون نظام وظیفه شده و حالا باید وارد در مواد شویم و اگر این قانون مطرح شود باز در کلیات مذاکرانی میشود و به نتیجه نمیرسد ولی چون قانون جنگل ها يك فوریت خاصی دارد مخصوصاً در این موقع که بعضی از قسمت های جنگل تلف میشود و تفریط میشود بنده تقاضا میکنم که مجلس موافقت بفرمایند که این جلسه این قانون را مطرح کنیم و در جلسه بعد قانون نظام وظیفه را و چون این قانون موادش هم زیاد نیست در يك جلسه تصور میکنم شور اولش تمام شود

**رئیس** - آقای طباطبائی

**طباطبائی** - عرض میکنم آقایان قانون نظام وظیفه جزء دستور بود (صحیح است) و يك قانونی است که دو ماه است آمده و مردم مبتلا هستند اجازه بفرمائید مشغول خواندن مواد بشوند چون مذاکره در کلیاتش تمام شده است و موادش مطرح است و جلسه آتی را ممکن است برای لایحه کشاورزی و جنگل ها تخصیص بدهیم (صحیح است)

**رئیس** - ماده ۲۴ نظام وظیفه خوانده میشود :

ماده ۲۴ - هر يك از مناطق سرباز گیری بنا به مقتضیات مرکب از چند حوزه اصلی و فرعی سرباز گیری خواهد بود  
**رئیس** - ماده ۳۳ :

فصل سوم - احضار مشمولین

ماده ۳۳ - اشخاصی که بسن سربازی میرسند بایستی بمحض انتشار آگهی برای روشن شدن وضعیت و اعزام بخدمت بحوزه های سرباز گیری مربوط در صورت اقامت در خارج از حوزه مربوطه به نزدیکترین حوزه سرباز گیری محل اقامت مراجعه و خودشان را معرفی نمایند

**رئیس** - آقای دکتر طاهری

**دکتر طاهری** - در این فصل که مسئله احضار مشمولین است موقع سرباز گیری معین نشده و بطور کلی اوشته میشود در روز تعیین شده در صورتیکه باید موقع سرباز گیری در

استان دارد و برای نگاهداری اینها نفقات لازم دارد و يك ملتی هم باید مخارج کشور را بدهد و هم حفظ کشور را بعهده بگیرد منتها در این قانون بیشتر رعایت شده است که مساوات باید عمل شود همانطور که يك کشاورز می رود خدمت سربازی را انجام میدهد یک نفر شهری هم برود خدمتش را انجام بدهد و البته در این قانون تا آنجائی که ممکن بوده است این قسمتها رعایت شده است مخصوصاً در قسمت متکفلین که فرمودند سابق چهار ماه خدمت میکردند عرض میکنم چهار ماه خدمت در صف میکرده اند و بیست ماه هم در امنیت آنها چون متکفل بوده اند این بیست ماه دیگر را در امنیت مشغول میشدند که حقوقی هم بگیرند چنانچه ملاحظه فرموده اید آن قانون سابق يك قانون ظالمانه بود و باید حقیقتاً از دولت تشکر کرد مخصوصاً وزارت جنگ که واقعی را که در عمل دید پیشنهاد کرد و این قانون را اورا بمجلس که امروز وسائل بهتری و تسهیلاتی برای مردم فراهم کند مثلاً در این قانون يك سرباز را پیش از چند فرسخ نمیتوانند احضار کنند و برای يك اوت هم بیشتر نمی آید اما راجع به متکفلین که غالباً در روز نامه ها تذکر میدهند که در آن قانون چهار ماه خدمت میکرده اند و در این قانون شش ماه شده چنانکه عرض کردم همان بیست و چهار ماه بوده منتها بیست ماه دیگرش را در امنیت خدمت میکرده اند چون متکفل با ماهی هفت هزار و ده شاهی نمیتوانست خدمت کند پس محتاج بود باینکه حقوق بیشتری دریافت دارد پس در این قانون هیچکس ماه از خدمت متکفلین کم شده است معذک باز هم آقایان بخواهند تخفیفی قائل شوند ممکن است پیشنهاد بفرمایند ما هم موافقت خواهیم کرد و بالاخره رأی مجلس شورای ملی اکثریت آقایان محترم است و ما خدا را گواه میگیریم که نظری در این قسمت نداریم و منظورمان فقط آسایش مردم و رفاهیت جامعه و از بین بردن قانون ظالمانه ایست که تا بحال اجرا میشد و حالا بصورت این قانون فعلی شده که اگر آقایان در مواد آن دقت بفرمایند ملاحظه خواهند فرمود که چه قدر در این قانون برای رفاهیت

جامعه و مخصوصاً برای کشاورزان بیشتر تسهیلات قائل شده است .

**رئیس** - آقای ملک مدنی

**ملک مدنی** - بنده نظریات خودم را در جلسات قبل عرض کردم حالا هم اینجا ضروری است که باز هم لازم است عرایضی عرض کنم . آقای دکتر طاهری راجع به تعیین وقت سرباز گیری مطالبی فرمودند و آقای مخبر هم فرمودند که در آئین نامه این مسئله قید میشود بنظر بنده لازم است این مطلب در قانون تکلیفش معین شود و در آئین نامه امی شود این را نوشت (مخبر پیشنهاد بدهید) باین جهت بنده پیشنهاد میکنم که مورد شور در کمیسیون واقع شود ولی خواستم جلب نظر آقای وزیر جنگ هم بشود بیشتر مشمولینی که فعلاً در کشور ما هستند صدی هشتاد کشاورز هستند بایستی موقع سرباز گیری بمقیده من دردی و آذر باشد اگر مواقع سربازی و گرمسیری را در نظر بگیریم این دو ماه برای سرباز گرفتن مقتضی است زیرا يك موقعی است که کشاورز کار کشاورزیش را تمام کرده است در این موقع باید احضار شود که اگر خدمت کردنی است مشغول شود و گرنه بر گردد و بکارش مشغول شود نه در موقع رعیتی و کار چون در جلسات پیش بنده عرض کردم که الآن هم عمل همین است ملاحظه بفرمائید غالباً روزها شاید همه آقایان هم ملاحظه فرموده باشند در همین جلوی بهارستان از صبح تا غروب دسته دسته این رعیت بدبخت را می آورند اینجا و همه آقایان هم ملاحظه فرموده اید در این موقعی که رعیت باید خرمن خودش را جمع کند و موقع کار و رعیتی اوست مأمور سرباز گیری او را گرفته است و آورده است اینجا پنج روز ده روز معطلش می کنند و تمام زندگانش از دست میرود این نتیجه اش چیست ؟ بنده بطور جدی عرض میکنم باید آقای وزیر جنگ هم در نظر داشته باشند که اگر موقع سرباز گیری غیر از آذر و دی بشود بضرر کشاورز است و این يك امر مسلمی است اما در قسمت یکسال و دو سال یکی از اشخاصی که راجع به یکسال شدن خدمت نظام وظیفه اظهار عقیده کردند بنده



بودم و الان هم در عقیده خودم باقی هستم و در کمیسیون هم حاضر میشوم و دلائل خودم را عرض میکنم مملکت ما پیش از پنجاه شصت هزار سر بازر لازم ندارد سر بازر را باید خوب نگاهداشت (صحیح است) سر بازر خانه باید تمیز باشد غذای خوب باید بر سر بازر داد افسر یا کدامن شرافتمند باید سر بازر را تربیت کند آقای (صحیح است) آوقت است که اگر ما پنجاه هزار نفر سر بازر داشته باشیم کشور ما را حفظ میکند ولی اگر صد هزار و دویست هزار داشته باشیم و مثل اصول غلطی که در گذشته بود اداره شود نتیجه اش همان میشود که در گذشته دیدیم و ما دیگر نباید کارهای تشریفاتی گذشته را دوباره پیروی کنیم (صحیح است) بلکه باید کارهای تشریفاتی گذشته از گرفتن سر بازر از حدیث سازمان اداری و سایر مسائل دیگر اگر می خواهیم اصلاحات کنیم اینها را باید کنار بگذاریم و یک سازمانی جدید و یک وضعیت تازه و مفیدی که برای کشور نافع باشد و مزاحم حال مردم نباشد آنها را در نظر بگیریم و الا صد هزار نفر سر بازر بگیریم که لباس نداشته باشند و لباس شان کثیف باشد و غذایش کافی نباشد این فایده ندارد حالا چون نظر وزارت جنگ به اصلاحات است و مایل هستند که اصلاحاتی بکنند این را خواستیم این جا عرض کنیم و امیدواریم اصلاحات ما اول از وزارت جنگ شروع شود و در سایر قسمتها که تا بحال ندیده ایم اصلاحاتی شده باشد بلکه هر روز دیده ایم که یک باری هم بر دوش مردم بدبخت اضافه کرده اند (صحیح است)

رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - راجع بوقت که در این ماده هست عرض میکنم در هر دوره مجلس سر بازر گیری چهار مرتبه مشمول احضار می کنند یعنی هر سال دو مرتبه یکی در ماه اردیبهشت و یکی در ابان پس سالی دو مرتبه و جمیعاً در دو سال چهار مرتبه اداره نظام وظیفه سر بازر احضار می کند این موضوع کاملاً در کمیسیون مورد توجه بود مذاکره کردیم بلکه یک کاری کنیم که در سال یکمرتبه احضار شوند بعد هم موقمی باشد که بهیچوجه اصلاً باجم آوری محصول نداشته باشد و این بین ما و وزارت جنگ محفوظ بود که در شور دوم مورد

توجه کامل قرار بگیرد بلکه نظر آقایان در شور دوم انشاء الله تأمین شود

رئیس - آقای دهستانی

دهستانی - قانونی که عموم اهالی کشور انتظار تصویب آن را دارند همین قانون است بنده خواستم از آقایان استدعا کنم که نظریات خودشان را پیشنهاد کنند که وقت زیادی صرف نشود بنده نظرم این است که در هر سال یکمرتبه سه ماه بهار موقع کشت آست و سه ماه تابستان موقع برداشت و سه ماه پاییز باز موقع کشت و سه ماه زمستان برای احضار مشمول موقع مناسبی است و دیگر اینکه مکرر مشمولین نظام وظیفه را خواستن بطور کلی امور کشاورزی را بکلی مختل میکند ملاحظه بفرمائید در یک دهستانی که صد هزار نفوس کارگر را از کار بیکار کنند چه تأثیر کلی از حیث خواربار برای مملکت خواهد داشت؟ بنا بر این همانطور که آقایان فرمودند بنده هم عقیده ام این است که مدت یکسال باید بشود و موقع احضار هم باید موقع زمستان باشد این است عقیده بنده

رئیس - آقای هاشمی

هاشمی - آقایان توجه بفرمائید آقای وزیر جنگ و آقای روحی چون راجع بموقع احضار سر بازر وظیفه صحبت شد بنده استدعا دارم بیشتر توجه بفرمائید چون ایران دارای مناطق مختلف کشاورزی است و نمیشود همه جا را یک طور حکم کرد این است که بنده معتقدم که این مسئله خیلی اهمیت دارد و آقایان در نظر داشته باشند که در کمیسیون یک نظریه جامعی برای این مسئله اتخاذ کنند تا با نظرم این است در آئین نامه تصریح شود از هنگام اعلان احضار تا تعیین تکلیف مشمول ده روز یا نوزده روز بیشتر طول نکشد در بدیدرمان در سابق این بود که اگر دانش جو بود دانش آموز بود کاسب بود کشاورز بود یا سوداگر و تاجر بود بالاخره شش ماه هشت ماه وقت او تلف میشد و کارش بجائی امیر رسید و در موضوع تقلیل مدت هم بنده در عقیده خودم مصر هستم در جلسه گذشته هم پیشنهاد دادم نظر بنده هم با نظر آقای ملک مدنی یکی است عرض میکنم بنده قائل بکمیت و زیادتی ایستم و قائل بکیفیت

هستم و دیگر وارد در موضوع هم نمیشوم چون شور در کلیات هم شده است و بالاخره جایش هم همین اینجا است برای اینکه آقایان اعضاء خاطرشان متوجه است از ماده ۲۳ شروع باصلاح شده و موادی که تعیین تکلیف مدت خدمت را کرده است بیش از ماده ۲۳ است و در این لایحه از ماده ۲۳ شروع شده است و مواد قبل به قوت خودش باقی است و اصلاح نشده است و در ماده ۲۳ مدت باید تعیین شود و نظریه مجلس هر چه هست همان باشد.

دشتی - در شور دوم

مخبر - بیانات آقایان راجع بمدت بسیار صحیح است و من عقیده ام این است نسبت بمدت پیشنهاد بدهند و در کمیسیون بدقت رسیدگی میشود و بنده بنوبه خودم با هر پیشنهادی موافقت میکنم تا در کمیسیون مورد بحث واقع شود

رئیس - آقای تهرانچی

تهرانچی - بنده امیدوارم اینجا مقصود از این کلمه آماده بخدمت چیست؟ یکی دیگر اینکه نوشته شده در صورت تأخیر و یا غیبت مشمول مقررات ماده ۱۵۶ خواهند بود اینجا تصور میکنم البته یک چیزی افتاده باشد مثل عذر موجه برای اینکه مشمولینی که نتوانند بخدمت حاضر شوند ممکن است مریض باشند یا عذر موجهی داشته باشند یا فرض بفرمائید گرفتار باشند و این را در ماده نوشته اند.

طباطبائی - همه اینها را قانون دارد.

مخبر (روحی) - پیش بینی شده است. عذر موجه نوشته شده است.

تهرانچی - ماده ۱۵۶ که اینجا نیست و ما امیدواریم چیست که بر طبق آن با آنها رفتار میشود.

دکتر طاهری - چرا هست بماده ۱۵۶ رجوع کنید نوشته شده است.

تهرانچی - خیر ندارد این جا ماده ۱۵۴ است بمدهم ماده ۱۵۷ است و ماده ۱۵۶ نداریم.

مخبر (روحی) - چرا در صفحه پانزده ملاحظه بفرمائید بعد از ماده ۱۵۴ ماده ۱۵۶ است و عذر موجه آنجا نوشته

شده است.

تهرانچی - در هر صورت گذاشتن باعذر موجه در اینجا ضرری ندارد.

رئیس - آقای اعتبار

اعتبار - بنده عرضی ندارم فقط خواستم تذکر بدهم همه ما معتقد هستیم که این قانون مبتلی بعموم است و همه مردم گرفتار آن هستند و در شور اول هم هر قدر صحبت کنیم نتیجه ندارد و نتیجه اش این است که یک پیشنهادی بشود و برود بکمیسیون و مورد مطالعه قرار گیرد بنابراین بنده معتقد هستم شور اول را زودتر خاتمه بدهیم و پیشنهادات را بخوانیم و برود بکمیسیون و آنجا هم برویم و تعقیب کنیم و نظر بانمان را بگوئیم تا اصلاح شود.

رئیس - پیشنهادات خوانده میشود:

پیشنهاد آقای دکتر طاهری:

تبصره ذیل بماده ۳۴ اضافه شود:

تبصره - فصل سر بازر گیری اول آذر تا آخر دی خواهد بود و فقط یکمرتبه در سال سر بازر گرفته میشود.

رئیس - پیشنهاد آقای ملک مدنی و جمعی از آقایان: اصلاح بند اول ماده ۲ قانون نظام وظیفه را بشرح زیر پیشنهاد مینمایم:

بند اول - خدمت نظامی و مدت آن سه سال است که یکسال اول مدت تحت السلاح و دو سال بعد احتیاطی است.

رئیس - پیشنهاد آقای دهستانی:

تبصره زیر را بماده ۲۳ فصل دوم پیشنهاد میکنم:

تبصره - همه ساله در بهمن و اسفند ماه هر سال حوزه های سر بازر گیری تشکیل و در اول فروردین تکلیف مشمولین معلوم شده و خانمه خواهد یافت.

رئیس - ماده ۳۵:

ماده ۳۵ - حوزه های فرعی بر حسب اقتضاء ممکن است بطور سیار انجام وظیفه نمایند.

تبصره ۱ - کدخدایان بایستی در اجسس و جمع آوری مشمولین غایب دهات ابراج جمعی خود مطابق سوره ای که از



حوزه داده میشود کمال مساعدت را با مأمورین بنمایند .  
تبصره ۲ - در شهرها و نقاطی که شهربانی وجود دارد  
وظیفه مقرر در این ماده بمهند مأمورین شهربانی و در  
صورت نبودن شهربانی بمهند مأمورین امانیه است .

رئیس - ماده ۳۶ :

ماده ۳۶ - حوزه های اصلی مکلفند محل گرد آوری  
مشمولین را در حوزه های فرعی بطوری تعیین نمایند که مشمولین  
برای حضور در مراکز معینه بیش از ۳۶ کیلومتر مجبور  
بطی مسافت نباشند .

رئیس - ماده ۴۶ :

ماده ۴۶ - مشمولینی که در خارج از منطقه مربوطه  
سکنی گزیده اند در صورت تمایل میتوانند در پادگان مقیم  
مسکن خودشان زیر پرچم را انجام دهند و حوزه مربوطه  
موظف است نسبت باین مشمولین مطابق مقررات تبصره ۱۴۸  
عمل نماید .

رئیس - ماده ۵۱ :

فصل پنجم - رسیدگی بوضعیت مشمولین

ماده ۵۱ - مشمولینی که برای اجرای مراسم سر باز گیری  
حاضر میشوند بایستی وضعیت خود را شخصاً یا بوسیله نماینده  
با نشان دادن برگ شناسنامه بشرح زیر بمجلس سر باز گیری  
اطلاع دهند :

الف - میزان سواد و معلومات .

ب - اطلاعات فنی و تخصصی که در هر يك از پیشه ها  
دارند .

ج - وضعیت مزاجی .

د - وضعیت خانواده گی .

ه - شغل و محل سکونی .

رئیس - آقای اوحدی .

اوحدی - بنده پیشنهادی دارم موتمنم هستم که مأخذ  
اصلاحات قانون نظام وظیفه همان قانون سال ۱۳۰۴ نظام  
وظیفه باشد آقایان باید این نکته را توجه بفرمایند قانون  
سال ۱۳۰۴ نظام وظیفه مشتمل بر ۳۶ ماده است و قانون

اصلاحی نظام وظیفه سال ۱۳۱۰ آن هم ۳۶ ماده است قانون  
سال ۱۳۱۷ نظام وظیفه که بنده در چند جلسه قبل عرض  
کردم که نه خدا راضی است و نه پیغمبر خدا آن هم ۱۶۶  
ماده است . این مواد اصلاحی که حالا آمده است به مجلس  
این چهل ماده است یعنی چهل ماده که در اطرافش صحبت  
میشود و نتیجه اش اینست که یکصد و بیست و شش ماده از  
قانون نظام وظیفه سال ۱۳۱۷ بقوت خودش باقی است و من  
چون مخالف با آن قانون هستم از این جهت این پیشنهاد را  
دادم که قانون نظام وظیفه سال ۱۳۰۴ بجای قانون ۱۳۱۷  
قرار بگیرد و اصلاحات لازمه نسبت بآن قانون بشود و این  
نه برای خاطر این است که من مخالف با نظام وظیفه هستم .  
خیر . من بحکم عقل بحکم راستی ، بحکم وجدان - بحکم  
نمایندگی - بحکم هر چه اسمش را میخواهید بگذارید  
نظام وظیفه را واجب و لازم میدانم اما نسبت بقانون نظام  
وظیفه سال ۱۳۱۷ که گذشت و در آن تاریخ هیچکس نمیتوانست  
در اطراف آن صحبت کند مخالف هستم چون این قانون  
يك مواد خیلی بدی دارد يك مواد زننده دارد يك مواد  
اذیت کننده دارد و چون در مقدمه این لایحه اصلاحی که  
خود آقای وزیر جنگ پیشنهاد کرده اند معترف شده اند که  
می خواهند از نقطه نظر رفاهیت از نقطه نظر سهولت از نقطه  
نظر آسایش مردم این قانون نظام وظیفه بگذرد تکلیف ما  
نسبت به ۱۲۶ ماده دیگر که آقایان هیچ منظور نظرشان  
نیست و یا اگر نظرشان هست درست ملتفت مواد نیستند  
چيست ؟ حالا بنده بنظر مجلس است این بود پیشنهاد بنده  
که تقدیم کردم .

رئیس - خوب شما پیشنهاد خودتان را کرده اید می رود  
بکمپسیون .

وزیر جنگ - بنده اینطور استنباط کردم که در مجلس  
تصمیمی اتخاذ شد که در کلیات دیگر صحبت نشود باز مجدداً  
آقایان در اطراف کلیات صحبت می کنند این که میفرمایند  
قانون ۱۳۰۴ البته مستحضرند این قانون مدت مدیدی است  
گذشته است و البته هر چه زمان میکند در همه جای دنیا

قانون هم تغییر میکند و البته بدون مطالعه صرف گرفتن  
قانون ۱۳۰۴ بنظر بنده صلاح نیست که آنرا مأخذ قرار  
بدهیم و تغییرات یا اصلاحاتی در آن بعمل بیآوریم . اما راجع  
باینکه میفرمایند چرا مواد دیگر قانون نظام ۱۳۱۷ را  
نیابردید چون دولت اینطور بنظرش آمد که مواد دیگر  
عیب ندارد این است که تغییر آنها را نخواست حالا اگر آقایان  
نظری دارند البته باید اول در این مورد مواد را خوانده  
نمیشود گفت کدام عیب دارد کدام عیب ندارد مطالعه بفرمائید  
اگر عیب دارد البته اصلاح میکنیم و همانطور که آقای  
انتخاب فرمودند مطلب دوشوری است باز هم مطالعه میکنیم .  
رئیس - آقای اوار .

اوار - گمان میکنم آقای وزیر جنگ کاملاً توجه  
دارند که بنده فوق العاده علاقه مند بنظام هستم مخصوصاً بنظام  
وظیفه و مخصوصاً اگر صورتهای مجلس دوره پنجم باز بشود  
ملاحظه خواهد شد که بنده از جمله هدفین این قانون  
هستم حالا هم هستم و مطالبی که در این جا باید صحبت بشود  
بعضی موادش را که نظر دارم در این جا نیست و اینها را ناچارم  
در مواد دیگر به تناسب موضوع تذکر بدهم و بگویم اولاً  
خدا شاهد است آقای وزیر جنگ بنده عقیده دارم که شما  
تا سر وزارت هستید و خدمت میکنید دستور بدهید تا عمل  
کنند و تکرار نشود کارهایی که در گذشته میشده است تا  
اینکه اگرانی مردم رفع شود . یکی از اگرانی ها که باید تذکر  
بدهم تارفع شود این است که هر افسری را می بینم سه یا چهار تا  
پنج تا مصدر دارد يك مصدر برایش بنائی میکنند يك مصدرش  
نجاری برایش میکنند يك مصدرش آشپزی میکنند يك  
مصدرش کار دیگر آخر ملاحظه بفرمائید آقایان نظامی  
وظیفه برادر من پسر من برادر شما پسر ایشان است که سر باز  
میشود آخر برای چه ؟ این جا در ماده نوشته است الآن  
تذکر میدهم که هر کس اطلاعات فنی و تخصصی که در هر  
يك از پیشه ها دارد باید بدهد یعنی باید بگوید که من نجار  
هستم بنا هستم از فردا اخطار قانونی است که پی در پی می آید  
که ژنرال میخواهد عمارت بسازد این آدم مأمور نجاری و

بنائی میشود . بنده در نظر دارم و عرض کردم و عقیده دارم  
باین وزیر و میدانم که دیگر این اعمال برداشته میشود و  
دیگر این اعمال در این نظام تکرار نمیشود و تکرار نخواهد  
شد . این نظامی که تشکیل میشود از اولاد ما هست برادر  
من پسر شما برادر ایشان است ما همه علاقه مند بآنها هستیم  
( صحیح است ) الآن بنده در ذرا شوب شمیران می بینم که  
فلان صاحب منصب چهار تا مصدر دارد برای آشپزی برای  
رخت شویی برای باغبانی چرا ؟ اینها برای نظام و برای  
خدمت بمملکت آمده اند نه اینکه بفرد خدمت کنند من  
روی علاقه که بنظام دارم و باین آقای وزیر جنگ دارم  
عرض میکنم که این موضوع را تحت توجه قرار بدهند و  
بگذارند دیگر يك نظامی را که دارای يك پیشه هست پیشه  
شان را پیش فلان افسر که هستند پیش فلان کس که هستند  
برای شخصی او خدمت کنند ؟ آقای روحی هم میگویند او  
کلیات میگوید آقا جان نظامی نباید خدمت شخصی بکند  
آشپزی کند نجاری بکنند بنائی کند آقا چرا ؟

وزیر جنگ - در این جا عقیده بنده این است بعضی  
اوقات ممکن است قانون خیلی قانون خوبی باشد ولی بسیار  
بد اجرا شود و بنظر بنده این تقصیر و نقصی از قانون نیست  
از اجراست ( صحیح است ) ما این جا داریم در اطراف قانون  
صحبت میکنیم و هر مطلبی هم که هست البته در نظر میگیریم  
و البته هر چه هم که بد انجام شده است . بد اجرا شده است  
آنها را هم با کمال جدیت مشغول هستیم و سعی میکنیم که  
خوب اجرا شود مخصوصاً برای مثال عرض میکنم بنده پریروز  
اطلاع حاصل کردم که سر بازی پشت سب چند گوسفند در  
صحرا میگردد بلا فاصله فوراً موضوع تعقیب شد و همان  
ساعت تحقیق بعمل آمد و آن افسر آن سر باز هم بمجازات  
سخت خواهد رسید و اصلاً محروم میشود از اینکه دارای  
سر باز باشد ( نمایندگان - صحیح است . بسیار خوب ) باین  
واسطه استدعای بنده این است برای سرعت کار در اطراف  
خود قانون صحبت کنیم و البته اجرای صحیح آن را هم  
کوشش خواهیم کرد هر کجا هم بخطا رفتیم البته



تذکر خواهند داد که بخطا برویم (صحیح است) رئیس - آقای شاهرودی

شاهرودی - بنده خواستم يك تذکر مختصری بدهم راجع باینکه در اینجا مینویسند مشمولین باید شخصاً یا بوسیله نماینده وضعیت خودشان را بنویسند و اطلاع بدهند البته داشتن سواد و میزان معلومات وضعیت خانواده کی و اطلاعات فنی و تخصصی و شغل و محل سکونی را خودش میتواند شخصاً بنویسد ولی وضعیت مزاجی چیزی نیست که کسی بتواند هر دهائی بتواند خودش وضعیت مزاجی خودش را بنویسد و اطلاع بدهد این وضعیت مزاجی و تعیین آن موکول بتصدیق دیگرها و پزشک هائی میشود که اطلاعات علمی و فنی در این قسمت دارند این است که بنده عقیده دارم که نوشتن این قسمت (ج) در این ماده زائد است و يك تکلیف مالا اطلاقی است برای اشخاصی که اطلاعاتی ندارند مانند کشاورزان و امثال آنها که راجع بوضعیت مزاجی شان اطلاع ندارند و باید در این قسمت بنویسند بر حسب تصدیق و گواهی پزشک

مخبر - در کمیسیون مورد بررسی واقع میشود جنبه مالی هم پیشنهاد بفرمائید

وزیر جنگ - يك موضوع دیگری است که بنده لازم میدانم با اطلاع آقایان برسانم و آن راجع باطلاعات فنی و تخصصی است الآن در ارتش احتیاج مبرمی است باین که از اشخاصی که تخصص دارند استفاده برده شود مثلاً اگر يك کسی شوفور است حتماً باین کار گماشته میشود چون احتیاج مبرمی در ارتش باین کار هست یا نجار یا بنا یا حرفتی و تخصص دیگری که دارد و البته این دلیل نمیشود که بنده وقتی در بین سربازها سربازی پیدا کردم که نجار است فوراً او را بپریم خانه که برای من در و پنجره بسازد، خیر ولی در سنکر لازم است که يك چیز های چوبی را بسازد برای ارتش ...

الوار - سنکر بلی ولی خانه شخصی خیر وزیر جنگ - باین واسطه است که در این ماده ذکر

شده است که اینها نباید اطلاعات فنی خودشان را کتمان بکنند و حتی يك جای دیگر هم نوشته شده که اگر کتمان کنند مجازاتی برای آنها معین است رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - يك قدری عرض کنم که بی نظام صحبت کردیم. من باشتابه اقدام گویم ماده ۵۱ معارض است اینطور نیست آقای روحی؟ مخبر - بلی

طباطبائی - این مطلبی که گفته شد آقای وزیر جنگ توضیح دادند مربوط بماده ۵۳ است که اشخاصی که اطلاعات فنی و تخصصی دارند باید اطلاعات و تخصص خودشان را در دسترس استفاده قشون بگذارند این مسئله در کمیسیون هم مذاکره شد و قرار بر این شد که از تخصص و فن سربازان و این اشخاص فقط قشون باید استفاده کند نه اشخاص (صحیح است) اما آن قسمتی که آقای شاهرودی فرمودند راجع بوضعیت مزاجی این موضوع در مواد دیگر هست این جا فقط يك اظهار نامه است که باید بنویسند اما رسید کسی و تصدیق آن اظهارات منجمله وضعیت مزاجی با دکتروپزشک نظام وظیفه و پزشک محلی است

رئیس - آقای دکتر ملک زاده

دکتر ملک زاده - عرض کنم اگر چه بنده نظریات خودم را در جلسه گذشته بطور مفصل در اطراف نظام وظیفه و اهمیت و ضرورت آن بمرس مجلس شورای ملی رساندم ولی چون موضوعی است که هم مجلس و هم مردم کاملاً بآن علاقه مندند و در اینجا نکاتی ذکر میشود و مذاکراتی میشود که بعقیده بنده قابل بحث و قابل نظر است باید توضیح داده شود. یکی نظر آقای اوحدی است که اظهار کردند اصولاً بنده با نظر ایشان مخالف نیستم ولی يك نکته را تذکر میدهم بایشان که در حکومت ملی و پارلمانی قوانین هم مثل افراد سیر تکاملی میکنند و همطور که طبقات ملت باید راه تکامل و ارتقاء را به پیمایند. قوانین هم البته بر حسب مقتضیات زمان رو بتکامل میرود و البته باید اصلاح شود و واقعهاییکه

در عمل مشاهده میشود رفع شود و نکاتی که بیشتر مورد احتیاج هست در آن منظور گردد ولی این دلیل نمیشود که يك قانونی که دارای ۱۶۶ ماده است ۱۵۰ ماده آن را لغو کنید و يك قانون ۵۰ ماده ۴۰ ماده را جای آن بگذاریم خبر نظر کلی باید این باشد که مواد غیر ضروری یا مواد مضر و بد برداشته شود این رویه و اصول پارلمانی است و موادی که بنظر نمایندگان یا دولت غیر مفید یا غیر نافع تشخیص داده میشود آنها را لغو کنند و فسخ کنند و يك مواد دیگری که متناسب تر بنظر میآید از طرف نمایندگان ملت یا دولت پیشنهاد شود و تصویب شود و ضمیمه قانون گردد و این منظور آقای اوحدی بعقیده بنده با این شکل خیلی بهتر تأمین میشود تا قانون ۱۵۰ ماده را ما از سر صرف نظر کنیم و بیائیم قانون ۳۶ ماده قدیم را جای آن بگذاریم. يك نکته دیگر هم آقای انوار اظهار کردند که بنده اینجا از نظر حیثیت ارتش و صاحب منصبان باید تذکر بدهم و عرض کنم که در همه جای دنیا يك کمهائی بصاحب منصبان قشونی میشود که نسبت بسایر طبقات نمیشود و این در تمام ممالک متمدنه دنیا مرسوم است يك كمك ها و ارفاق هائی بصاحب منصبان میشود علتش هم این است که حقوقیکه بآنها داده میشود کافی برای معاش این طبقه نیست در همه جای دنیا هست بنده قانون نظام فرانسه را خواندم مال ممالک دیگر را هم دیده ام این است که يك كمك و ارفاق هائی میشود مثلاً نظامی وقتی که در هر جای دنیا سوار خط آهن میخواهد بشود نصف قیمت میدهد در صورتیکه این مزیت برای دیگران نیست. در تئاتر در نمایشگاه ها در جاهای دیگر تخفیفاتی برای اینها منظور شده است و این قضیه مصدر هم در واقع يك نوع کمکی است که باین طبقه میشود چون حقوق آنها که کافی نیست و محتاج بمستخدم هم هستند و نسبت بمقامی و درجه که دارند بآنها بعنوان كمك مصدر میدهند ولی البته آن صاحب منصب باید بداند همطور که اوسر باز است این هم سرباز است ...

الوار - اولیش را میداند ولی دومیش را نمیداند ... دکتر ملک زاده - و شئون سربازی او را بتمام معنی کامه باید محفوظ بدارد (صحیح است) و این نظر با این

جمله بنظر بنده تأمین میشود یکی دیگر مسئله اجرای قانون است و همطور که آقای وزیر جنگ فرمودند اگر قانون خوب اجرا شود تمام نظریات آقایان تأمین میشود و استرضای خاطر محترم آقایان فراهم میشود و امیدواریم با اجرای خوب قانون همینطور هم بشود اما راجع بمتخصصین بعقیده بنده بایستی ماشین قشون در تمام قسمتهای تخصصی صد در صد استفاده بکنند از تخصص متخصصین. از تمام طبقات اولش طبقه اطباء که خود بنده هم افتخار دارم که یکی از آنها هستم این است که البته می دانید یکی از مهم ترین قضایا و مسائل مسئله بهداشت و صحتیه قشون است این را باید بمرس برسانم بعد از جنگ روس و ژاپون مسئله صحتیه قشون در جنگ يك انقلابی را در دنیا تشکیل داد. آقایان میدانند که وضعیت صحتیه قشون را اصلاح در دنیا عوس کرد چون از آنوقت يك نکاتی و يك مراقبتی در صحتیه قشون بکار برده شد که همه اینطور احساس و استنباط کردند که يك بهداشت خوبی در قشون پنجاه درصد در پیشرفت و موفقیت قشون تأثیر دارد ولی امروزه ثابت شده است که در صورتیکه قشون دارای بهداشت خوب باشد شاید هفتاد درصد از اشخاصیکه مجروح و معلول میشوند بواسطه عملیات جراحی با مراقبتی که از آنها میشود آنها را میتوان دوباره بجنگ برد البته در روحیه قشون هم این تأثیر دارد وقتی افراد قشون و وقتی سرباز خس کرد که مریضخانه های منظم سیار در تحت نظر اطباء متخصص در پشت سر فروت حاضر است و اگر لاجمروح شود فوراً بآنجا منتقل میشود و تحت معالجه قرار میگیرد و این روحیه قشون را تقویت میکند بنابراین بنده معتقدم که باید قشون از کلیه متخصصینی که وارد آنجا میشود از معلوماتشان استفاده کنند

رئیس - ماده ۵۲ :

ماده ۵۲ - این اطلاعات در صفحه مخصوص بر گهای شناسنامه ذکر و همچنین مراتب در دفاتر اسامی قید و تاریخی که مشمولین برای انجام خدمت باید حاضر شوند از طرف مجلس سرباز گیری در برگ شناسنامه یا برگ وضعیت آنها ذکر میشود.



تبصره ۱ - باشخاصی که دارای برگ شناسنامه جدید نیستند از طرف مجلس سرباز گیری برگ وضعیت داده میشود  
تبصره ۲ - هر گاه فهرست اسامی که از ادارات آمار تسلیم شده بامندرجات برگ شناسنامه اختلاف داشته باشد علل آن در مجلس سرباز گیری رسیدگی و از طرف اداره آمار طبق مقررات مربوطه در رفع اختلاف اقدام خواهد شد  
رئیس - آقای اوار .

الوار - این جا در ماده يك اصلاح عبارتی لازم دارد اینجا که مینویسد : ( در صفحه مخصوص برگهای شناسنامه این اطلاعات ذکر میشود ) این را باید بنویسیم ( در صفحه مخصوص برگهای شناسنامه نوشته میشود ) موضوع دیگر این را خواستم عرض کنم این را بنده در نظر ندارم اگر آقای وزیر توضیح بفرمایند رفع اختلاف میشود این جا مینویسد : اگر اختلافی پیدا شد علل آن در مجلس سرباز گیری رسیدگی و از طرف اداره آمار طبق مقررات مربوطه در رفع اختلاف اقدام خواهد شد . این اقدام باید از طرف اداره آمار بشود یا از طرف اداره سرباز گیری ؟ یا این که اگر اختلاف واقع شده دو مدخلیت دارند هم مجلس سرباز گیری و هم اداره آمار ؟ و بنده عقیده ام این است که هر دو باید نظر داشته باشند و مورد نظر هر دو باید واقع شود که موافق اصول باشد .

مخبر - اگر اختلافی باشد بین برگ شناسنامه و فهرست اداره آمار بدو در مجلس سرباز گیری طرح میشود اگر اختلاف بنظر آنها مسلم آمد مراجعه میکنند با اداره آمار و طبق مقررات قانون رفع اختلاف میشود . و همین ترتیبی که هست بهتر است .

رئیس - ماده ۵۳ :

ماده ۵۳ - مشمولینی که اطلاعات فنی و تخصصی خود را در موقع رسیدگی مکثوم نمایند پس از اثبات مدت سه ماه خدمت آنان تمدید یافته و در پیشه خود مورد استفاده ارتش واقع خواهند شد .

رئیس - آقای اراقی .

اراقی - در این ماده ۵۳ نوشته شده که کلیه سربازان مجبورند حرفه و شغل و کاری را که از شان ساخته است به ارتش

موافقت بفرمایند که از نظر پیدشرفت کار کشاورزی متناسب زمان و مکان در هر محل این سه ماه بکشاورزان مجال داد شود مخصوصاً بنده روز پنجشنبه که بشهر می آمدم در شمیران دیدم که بواسطه نبودن کارگر و دروگر گندمها در صحر امانده است شهر که آمدم در باغ شاه دیدم قریب صد و پنجاه نفر از این کشاورزان را سرباز ها احاطه کرده بودند و سرباز خانه میبردند در صورتیکه در این موقع باید از وجود آنها استفاده کرد مثل اینکه مملکت ارتباطش از هم گسیخته شده است از یک طرف يك عده فریاد میکنند که خواربار نداریم و از امر بکاو هندوستان گندم بیاوریم ولی کشاورزان را نمیکنند گندمهای خودمان را جمع آوری کنند و سرباز خانه میبرند اصلاً آن ارتباطی که باید تشکیلات دولت داشته باشد آن ارتباط گسیخته شده است این است که بنده این پیشنهاد را کردم که میخواهم :

پیشنهاد مینمایم این تبصره به ماده ۵۳ اضافه شود .

تبصره - سربازان وظیفه که حرفه و شغل خود را کشاورزی معرفی کرده اند در هر سال سه ماه بمقتضای زمان و مکان برای عمل کشاورزی مرخصی داده میشود بدون آنکه از این بابت بر مدت خدمت زیر پرچم آنها افزوده شود .

وزیر جنگ - اولاً آقای اراقی نماینده محترم تصور میکنند که عیوبات ارتش را بهتر از ما میدانند در صورتیکه تصور میکنم اینطور نباشد و عیوبات ارتش را متخصصین این فن بهتر میدانند و با تمام کوشش و جدیت جدیدت میکنند و اقدام میکنند که عیوبات مرتفع شود و بنظر بنده تکرار هر روزه و علنی گفتن این عیوبانی که همه میدانند شاید مورد نداشته باشد . راجع به پیشنهادشان که میفرمایند کشاورزان را در سال سه ماه مرخص کنیم بنظر بنده این پیشنهاد عملی نیست اولاً مسافت کشور و دوری نقاط کشور را از یکدیگر و نبودن وسائل حمل و نقل را در نظر نمیگیرند مثلاً سربازانی که در تهران خدمت میکنند از جا های دور دست بایدجا آمده اند میگویند آنها را در هر سال دو يك ماه ولیم بمحل خودشان برسانیم و کار خودشان را که انجام دادند

آنها را رجعت دهیم اولاً وقت تنگ است و وسائل کافی نیست و ثانیاً وقتی که رفتند سر محل خودشان مراجعت نخواهند کرد واحضار آنها مشکل خواهد شد و بهیچوجه عملی نیست مگر اینکه بطوری که عقیده دارند قائل شویم که قشون لازم نداریم و اگر قشون نداشته باشیم کار کشاورزی بهتر پیدشرفت خواهد کرد بنده چندین مرتبه عرض کردم که اگر قشون صحیحی نداشته باشیم کار امنیت دچار اختلال خواهد شد و اصلاً کشاورزی و سایر کارها برقرار نمیمانند و اساساً کشاورزی نمیشود (صحیح است) .

رئیس - آقای اوار

الوار - ما هم قشون لازم داریم هم مخارجش را میدهیم و از شما که وزیر مسئول هستید اصلاح نظام را می خواهیم و انتظار داریم که جلو گیری بفرمائید که سربازهای ما را بکارهای شخصی و اندازند ما نظام هم میخواهیم خرجش را هم میدهیم شمارا هم يك وزیر جدی و کاری و دانشمند و بیطمع میدانیم . در اینجا مجازات قرار داده اید برای آن نظام وظیفه که دارای اطلاعات فنی است و نگفته است اینجا میگوید دو سه ماه بمدت خدمت او اضافه میشود او باید در نظام - وظیفه خدمت کند مگر غیر از این است ؟ او یا د کتر است یا لیسانس است یا نجار است یا بنا است باید در نظام بیاید خدمت کند مطابق این قانون این شخص مشمول نظام است از سن بیست و یکسالگی دو سال باید خدمت کند چرا باید حتماً اطلاعاتی که دارد بدهد ؟ او فقط الزام دارد خدمت خودش را انجام بدهد اگر از خدمت خطی کرد مطابق قانون مجازاتش کنند ولی اگر معلومات فنی خود را نگفت سه ماه باید بمدت خدمت او اضافه کنیم چرا ؟ بنده از این مجازاتی که در این ماده ذکر شده نتوانستم چیزی بفهمم برای اینکه اشخاصی که مشمول خدمت وظیفه میشوند باید بیایند کار خودشان را انجام بدهند و با این مجازات بنده مخالف هستم و پیشنهادی هم کرده ام .

رئیس - آقای طوسی

طوسی - بنده از این ماده ۵۳ نتوانستم چیزی بفهمم



برای اینکه میگویند مشمولینی که اطلاعاتی دارند نباید اطلاعات خودشان را مکتوم بکنند آیا مقصود نظام وظیفه است و اجرای وظایف نظامی است یا اینکه اگر تخصصی داشته باشد و مکتوم بکند مجازات خواهد داشت. اگر سراسر کشور را ملاحظه بفرمائید توجه خواهید فرمود که يك قسمت عمارات و سایر وسائل تمام شاید با دست همین افرادی که نظام وظیفه هستند ساخته شده است برای اینکه تخصصی برده اند و اطلاعات فنی داشته اند و روی همان سابقه اطلاعات خودش را مکتوم میکند و حاضر نیست مجانی کار بکند و پول بگیرد و این ماده بعقیده بنده اصلاً فایده ندارد این است که پیشنهاد کردم این ماده بالمره حذف شود.

رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - این مسئله صحبت شد اشخاصیکه بخدمت نظام میروند و دارای اطلاعاتی هستند به موجب این ماده ۵۳ باید اطلاعات خودشان را در دسترس استفاده قشون قرار بدهند البته قشون در داخله خودش حوائجی دارد نجار میخواهد بنا میخواهد شو فور میخواهد انواع و اقسام ارباب فنون در داخله قشون بنفع وزارت جنگ مشغول خدمت هستند و این تنها ما نیستیم این قاعده در تمام دنیا هست که وقتی يك قشونی از خودش شو فور دارد البته رل را دست يك شو فور مستخدم که نمیدهد این ایرادی که آقایان کردند البته با منطبق و حسابی بود البته يك بنائی را یا نجاری که برای خدمت نظام وظیفه احضار میکنند استفاده خصوصی کسی نباید از او بکند اگر هم در گذشته کرده اند تقلب بوده است دزدی بوده است و وزارت جنگ باید فوراً جلوگیری کند و اگر سابق جلوگیری نشده است کار خوبی نکرده اند ولی حالا بنده اطلاع کامل دارم که در این باب توجه کافی میشود که این قبیل سوء استفاده ها نشود و ضمناً بنده میخواستم از آقایان استدعا کنم که اگر مذاکره در کلیات را با اینکه گفته شد کافی است نمیدانند يك جلسه دو جلسه در کلیات مذاکره بفرمایند و بنده هم موافقم با مذاکرات ولی اگر مذاکره در کلیات را کافی میدانند اجازه

بفرمایند که در مواد صحبت شود و پیشنهاداتی که دارد بفرمایند که بکمیسسیون برود و برای شور دوم مورد مطالعه واقع شود (صحیح است)

رئیس - پیشنهادات خوانده میشود:

پیشنهاد آقای طوسی

پیشنهاد میشود ماده ۵۳ حذف شود.

پیشنهاد آقای دهستانی:

پیشنهاد میکنم تبصره ۳ اضافه شود.

تبصره ۳ - افسران مکلفند که از رجوع کارهای شخصی و خانوادگی بمشمولین احتراز کنند.

پیشنهاد آقای انوار:

تبصره ذیل را ماده ۵۳ پیشنهاد میکنم:

تبصره - چنانچه افسران از مصدران خود در پیشه که مصدر داراست استفاده کند در دیوان ارتش محاکمه و به کیفر جنحه محکوم خواهد شد.

پیشنهاد دیگر آقای انوار:

ماده ۵۳ را این نوع پیشنهاد میکنم: بعد از کلمه اثبات در پیشه خود الی آخر ماده.

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - بنده با اینکه اگر مشمولین تخصص فنی داشته باشند تخصص خودشان را اظهار بکنند مخالف نیستم ولی بیانی آقای وزیر جنگ کردند و آقای طباطبائی هم تأیید کردند که آن بیانات بنده را وادار کرد که یک قدری پرسش کنم و مطلب را واضح کنم. آقا دولت سرباز را احضار میکنند برای خدمت سربازی نه کفاش وزارت جنگ و سایر کارها و بنده مخصوصاً با این قسمت مخالف هستم که در در موقع عادی اشخاصی را که بخدمت سربازی احضار می کنند او را ببرند برای کار هتای فنی اگر در فروات و میدان جنگ باشد البته باید وزارت جنگ از يك کفاش یا يك نجار و بناء استفاده نکند ولی در مواقع عادی اگر يك سربازی را احضار کردند که خدمت سربازی را انجام بدهد بنظر بنده موضوع ندارد دیگر

آنجا کار کند این موضوع ندارد که کسانی که صاحبان پیشه و فنی هستند بگذارند آنها را در مؤسسات ارتش کار کنند آوقت مجبور شوند همه سربازان را از دهاتین و زارعین بگیرند وزارت جنگ بایستی از خودش اشخاصی را بطور ثابت داشته باشد که این کارها را بکنند بودجه هم برای این کار دارد و عقیده بنده این است که سربازی که نجار یا آهنگر باشد نباید در خدمت وظیفه اش از آن شغل و تخصصی که دارد استفاده کنند او احضار شده است که فنون سربازی را فرا بگیرد و در موقع از سربازی استفاده بدهد غیر از این باشد بنده موافق نیستم.

مخیر - بیاناتی که آقا میفرمایند در کمیسسیون مفصل مذاکره شد و اظهارات آقا را در کمیسسیون آقایان دیگر هم صحبت کردند اگر بنا باشد ارتش همانطور که سرکار میفرمائید از کفاش و نجار که مشمول میشوند استفاده نکنند در عوض يك دسته از خارج استخدام کند بودجه وزارت جنگ از هفتاد میلیون اگر صد و چهل میلیون هم بشود باز کافی نیست باید افراد وظیفه خدمت کنند کفش دوز روزی چهار ساعت خدمت سربازی را فرا بگیرد و باقی روز را برای خودش و سایرین بچکمه میدوزد و این خدمت هم جزء وظایفی است که يك سرباز باید انجام بدهد جز این باشد محال است و بودجه وزارت جنگ تکافو نمیکند و این کار در همه جای دنیا هم معمول است و حالا هم اگر آقا نظری دارید ممکن است پیشنهاد بفرمائید ولی خواستم خدمت آقا عرض کنم که کارهای لازم قشون حتی الامکان در حدود تخصص افراد باید بوسیله خود آنها انجام شود و جز این باشد نمیشود از وجودشان در مواقع لازم استفاده کرد رئیس - آقای امیر تیمور.

امیر تیمور - عرض کنم خدمت آقای ملک مدنی که خدمت وظیفه شقوق مختلفه ای دارد و همه اش خدمت سربازی نیست خدمات آنها مختلف است از آن جمله کفاشی است ' اجاری است ' خیاطی است علاوه بر این مملکت ما يك مملکت غنی و ثروتمند نیست که برای تمام این کارها بتوانیم متخصص

از خارج بیاریم و حقوق بدیم و همانطور که آقای روحی گفتند صد و چهل میلیون بودجه لازم دارد بنده عرض میکنم سیصد میلیون هم کفایت نمیکند و این کارها جزء خدمات سرباز است در مدت خدمت وظیفه و یکی از قسمت های خدمت سربازی همین کارهایی است که آنجا باو مراجعه میکنند و جزء خدماتش است و باید انجام بدهد و لازم است بعضی از نمایندگان - ختم جلسه.

رئیس - پیشنهاد دیگری هم در این ماده رسیده است خوانده میشود بعد.

پیشنهاد میشود تبصره ذیل به ماده ۵۳ اضافه شود. تبصره - هیچیک از صاحبان حق ندارند مشمولین نظام وظیفه را که بخدمت احضار میشوند بخدمات شخصی بکارند. دکتر طاهری.

رئیس - آقایان مستحضرد که چند روز قبل مرخصی برای آقای صدر تصویب شد در مدت البته صحیح بود ولیکن تاریخ اول و آخر را اشتباه کرده بودند اگر اجازه میفرمائید تصحیح شود.

جمعی از نمایندگان - صحیح است. اصلاح شود.

[۳ - تقدیم لایحه الغاء مالیات صدی سه و برقراری مالیات ارضی از طرف آقای وزیر دارائی]

رئیس - آقای وزیر دارائی فرمایشی دارید؟

وزیر دارائی (آقای بدر) - عرض کنم لایحه ایست برای الغاء مالیات صدی سه و برقراری مالیات ارضی که مدتی وزارت دارائی مشغول مطالعه آن بوده است و حالا حاضر شده است تقدیم میشود و ضمناً بنده موقع را مغتنم میشمارم و عرض میکنم آقای عدل همکار محترم بنده فرمودند که يك مذاکرانی قبل از دستور در باب موضوع ازتاق شده است خواستم بطور خلاصه بعرض آقایان برسام بطوریکه از طرف ریاست مجلس به آقای نخست وزیر نوشته بودند بنابر تمایل آقایان موضوع خواربار قرار شد در جلسه خصوصی مذاکره شود و آقای نخست وزیر شرحی جواباً خدمتشان عرض کردند و روز چهارشنبه را معین کردند برای این که در این



رئیس - اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است)  
 جلسه آتی به روز سه شنبه ۱۶ تیر ماه سه ساعت و نیم پیش  
 از ظهر دستور لایحه جنگل ها  
 (مجلس مقارن ظهر ختم شد)  
 رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

موضوع مذاکره شود باینجهت بنده عرایض خودم را در آن  
 جا عرض خواهم کرد و اگر لازم شد بعداً در جلسه رسمی هم  
 توضیحاتی عرض میشود و فعلاً با انتظار جلسه خصوصی چهارشنبه  
 عرضی ندارم و عرایض لازم در جلسه خصوصی خواهد شد.  
 [ ۴ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه ]